

Egz. Parafi

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTEKÓW W KIELCACH
25-516 Kielce, al. IX Wieków Kielc 3
tel. 41 342 10 01

Załącznik nr 1 do decyzji 361/B/2018
Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków w Kielcach
z dnia 21.06.2018r.
Znak ZRR.2.1R.5134.125.1.2018

Program

prac konserwatorskich ołtarza głównego zabytkowego

drewnianego Kościoła Św. Rocha w Mroczkowie

ŚWIĘTOKRZYSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
w Kielcach

mgr inż. Anna Żak-Stobiecka

Pozycja w rejestrze zabytków: A.793

Mroczków maj 2018r.

Lokalizacja:

Mroczków

gmina Bliżyn

pow. Skarżysko-Kamienna

Inwestor:

Parafia Rzymskokatolicka Św. Rocha

w Mroczkowie

gmina Bliżyn

pow. Skarżysko-Kamienna

woj. świętokrzyskie

Program wykonał:

Mroczków maj 2018r.

STRATYGRAFIA:

Najstarszym elementem wyposażenia jest ołtarz główny. W bocznych partiach wyodrębniono cztery warstwy stratygraficzne:

1. W najstarszej warstwie zaobserwowano ciemny brąz leżący bezpośrednio na drewnie. Do tego okresu przyporządkowano zaobserwowane na gzymsie złoconia na poler na zaprawie kredowo- klejowej.
2. Warstwa brązu o czerwonym odcieniu, krucha. Złoconia olejne.
3. Zieleń jaśniejsza .Elementy dekoracyjne złocone brązem.
4. Ciemniejsza intensywna zieleń. Elementy złocone brązem.

Na pozostałych elementach wyposażenia zaobserwowano jedynie warstwy 2,3 i 4.

Na konfesjonale i tralkach ostatnia warstwa jest kolorystycznie rozmalowana jaśniejszym odcieniem.

STAN ZACHOWANIA:

Przekształcenie głównego ołtarza kiepskiej jakości materiałami w znacznym stopniu deprecjonuje jego wartość. Niezbędne jest odtworzenie konstrukcji w sposób właściwy. Ubytki formy elementów snycerskich (kampanule, fragment ornamentu w górnej części) wymagają uzupełnienia po dokładnym rozpoznaniu, które będzie możliwe podczas prac konserwatorskich po usunięciu nawarstwień.

Silnie przekształcona jest również barierka- jej fragmenty zostały zdemontowane w celu umieszczenia ołtarza posoborowego i ambonki.

Opis techniczny inwentaryzacji.

Obiekt: Ołtarz główny, nastawa ołtarza, tabernakulum będące wyposażeniem drewnianego Kościoła Św. Rocha w Mroczkowie

Lokalizacja: Parafia Rzymsko- Katolicka Św. Rocha w Mroczkowie, Mroczków 14, 26-120 Mroczków

1. / Opis obiektu:

OPIS:

Ołtarz w kościele św. Rocha w Mroczkowie dotrwał do czasów obecnych w stanie mocno przekształconym i niekompletnym.

Nastawa jest jednokondygnacyjna –obecnie płaszczyzna centralna, na której umieszczony jest krucyfiks to płyta paździerzowa twarda fabrycznie wymalowana w zielonym kolorze tzw. „młotkowym”. Po bokach znajdują się oryginalne skośnie ustawione pilastry z gzymsami i zwieńczeniem. Na pilastrach dekoracje w formie płycin wydzielonych pozłożonym wałkiem i zwisających motywów campanulli.

Antependium z tkaniny zielonej (napiętej na płycie paździerzowej) z drobnym wzorem, ujętej w profilowaną ramę.

W centralnej części ołtarza umieszczony jest wtórnie dużych rozmiarów krucyfiks, pod jego ramionami umieszczono o metalowe kinkiety oświetleniowe (!). Pierwotnie w ołtarzu znajdował się obraz św. Rocha przeniesiony obecnie do nowego kościoła.

Posadzka w prezbiterium podniesiona i jeden stopień, oddzielona dodatkowo barierką z bardzo uproszczonych toczonych tralek (lalek). Fragmenty barierki zostały usunięte podczas montowania ołtarza i ambonki, liczne braki tralek zamaskowane poprzez wyjęcie co drugiej. W sumie brakuje około 20 elementów.

Tabernakulum – konstrukcji ramowo-płycinowej, z drewna iglastego. Listwy profilowe złożone, płyciny srebrzone. Tabernakulum pokryte wtórnymi przemalowaniami tak jak ołtarz i retabulum.

Podczas wstępnych badań zaobserwowano prawdopodobnie pierwotną warstwę malatury w odcieniu bordowo-rdzawym. Badania wymagają potwierdzenia.

Całość jest zaniedbana. Elementy wyposażenia wnętrza są kilkakrotnie przemalowane. Wtórne warstwy farby są poprzecierane, popękane, lokalnie się łuszczą. Imitacje złocen pociemniałe.

2. / Program prac konserwatorskich:

Założenia:

Celem prac konserwatorskich jest przywrócenie ołtarzowi wraz z balustradą wartości estetycznych nawiązujących do pierwotnego opracowania kolorystycznego. Podczas wstępnych odkrywek zaobserwowano różnice w stratygrafii istotnych elementów wyposażenia świątyni konieczne będzie dokładne rozpoznanie całości by po zakończeniu wszystkich prac wewnątrz świątyni miało spójny charakter.

Przewiduje się pozostawienie krucyfiks umieszczonego w retabulum- obraz św. Rocha, który był najprawdopodobniej pierwotnie w ołtarzu obecnie pełni funkcję zasuw w nowym kościele.

Wszelkie istotne rekonstrukcje będą uzgadniane komisyjnie.

Ponieważ problematyka konserwatorska balustrady jest analogiczna do retabulum działania przy niej wykonane zostaną według tego samego programu.

Program prac:

1. Demontaż detali ołtarza wraz z nastawą oraz tabernakulum w celu przeprowadzenia prac konserwatorsko-restauratorskich w pracowni. Jeżeli warunki konstrukcyjne pozwolą, przewieziony zostanie cały ołtarz.
2. Wykonanie odkrywek stratygraficznych w celu ustalenia pierwotnej kolorystyki oraz zakresu złocen (odkrywki wykonane podczas rozpoznania mogą nie być w pełni reprezentacyjne).
3. Oczyszczenie powierzchni ołtarza, retabulum, tabernakulum i balustrady z przemalowań i innych wtórnych nawarstwień .
4. Oczyszczenie elementów złożonych z przemalowań i zdeintegrowanych fragmentów złocen i zapraw. Ewentualne fragmenty dobrze zachowane zostaną zachowane.
5. Dezynsekcja elementów (np. Hylotox, Xirein). W razie potrzeby wykonana zostanie również dezynfekcja.
6. Uzupełnienie ubytków w konstrukcji ołtarza i nastawy.
8. Rekonstrukcja balustrady ołtarza z uzupełnieniem brakujących tralek .

9. Impregnacja osłabionych elementów Paraloidem B-72 w toluenie.
10. Uzupełnienie ubytków elementów konstrukcyjnych i dekoracyjnych (drewno lub kity).
11. Wyprowadzenie powierzchni retabulum- szpachlowanie powierzchni.
12. Uzupełnienie gruntów elementów przeznaczonych do złączenia zaprawą kredowo-klejową.
13. Przygotowanie podłoża pod złączenia: w zależności od rodzaju pierwotnego opracowania podłoże przygotowane będzie pod pulment, lub zaizolowane pod opracowania na mixtion.
14. Złączenie elementów złotem płatkowym (i/lub srebrem, jeżeli podczas badań stratygraficznych udowodnione zostanie jego występowanie w warstwie oryginalnej).
15. Montaż retabulum w kościele. Montaż zrekonstruowanych tralek.
16. Opracowanie kolorystyczne w nawiązaniu do pierwotnej kolorystyki (lub zatwierdzonej kolorystyki współgrającej z wnętrzem).
17. Montaż pozłożonych detali i zamontowanie krucyfiks. Krucyfiks jest obiektem współczesnym, jego konserwacja nie wchodzi w obręb zadania.

Dokumentacja fotograficzna

Fot. 1. Fragment retabulum przed konserwacją.

Fot. 2. Lewy pilaster przed konserwacją.

Fot. 3. Prawy pilaster przed konserwacją.

Fot. 4. Środkowa partia ołtarza przed konserwacją.

Fot. 5. Antependium przed konserwacją.

Fot. 6. Widok na ołtarz przed konserwacją.